

Eindrapportage

Dorpen in ontwikkeling in Overbetuwe

Procesevaluatie dorpsontwikkelingsplan Valburg-Homoet

Aan

Gemeente Overbetuwe

Referentiecode 228.001.01

Van

Peggy Hurkmans

Jurgen de Jong

Vught, 29 april 2008

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
2	Doel- en vraagstelling, onderzoeksaanpak en normenkader	1
3	Voorwaarden voor het proces op organisatieniveau	3
3.1	Dorpsontwikkelingsplannen in het gemeentelijke beleid.....	4
3.2	Het draagvlak voor Dorpsontwikkelingsplannen	5
3.3	Inbedding van Dorpsontwikkelingsplannen in de gemeentelijke organisatie.....	6
4	Ontwerp en uitvoering van het proces	7
4.1	Procesontwerp	7
4.2	Verwachtingsmanagement	8
4.3	Procesreconstructie.....	9
4.4	Geraamde en gerealiseerde uren van de gemeentelijke organisatie	11
4.5	Budget.....	12
4.6	Regievoering door de gemeente.....	13
5	Resultaten.....	13
5.1	Tevredenheid van de bewoners	13
5.2	Tevredenheid van het gemeentebestuur	14
6	Conclusies en aanbevelingen	14
6.1	Conclusies	14
6.2	Aanbevelingen	17

1 Inleiding

In het najaar van 2005 wordt een van de kernen van de gemeente Overbetuwe, Valburg-Homoet, feestelijk onthaald als het 100ste lid van de Vereniging Kleine Kernen (VKK). Ter gelegenheid hiervan krijgt de Dorpsraad van Valburg de gelegenheid om met budget dat beschikbaar wordt gesteld door de gemeente een Dorpsontwikkelingsplan (DOP) te maken. De Dorpsraad schakelt voor het proces en de ontwikkeling van het DOP de VKK in. Inmiddels is het Dorpsontwikkelingsplan Valburg-Homoet een feit.

Voor de gemeente Overbetuwe is het de eerste keer dat op deze wijze een Dorpsontwikkelingsplan wordt ontwikkeld. Het DOP Valburg-Homoet mag dan ook worden beschouwd als een pilot en op basis van de ervaringen wordt de afweging gemaakt op welke wijze de gemeente de komende jaren ruimte wil geven aan de ontwikkeling van Dorpsontwikkelingsplannen.

“De grote winst van de kerngerichte benadering is het bereiken van integraliteit van beleid en uitvoering in de kernen.... Omdat er binnen Overbetuwe een groot aantal kernen zijn, geven wij de voorkeur aan een gefaseerde aanpak en starten wij met een pilot. Op basis van de evaluatie van de resultaten zal een nadere koers uitgezet worden voor de andere kernen. Door de evaluatie ontstaat een beeld van de eenmalige kosten voor het opstellen van een dorpsontwikkelingsplan, de capaciteit die er ambtelijk en bestuurlijk mee gepaard gaat en de te verwachten uitvoeringskosten van een plan.”

Uit: Collegeprogramma 2006-2010, Overbetuwe: krachtig tussen stad en land, mei 2006.

Ten behoeve hiervan heeft Partners+Pröpper een evaluatieonderzoek uitgevoerd, gericht op het proces waarlangs het DOP tot stand is gekomen. In deze rapportage worden de bevindingen gepresenteerd en worden conclusies getrokken en aanbevelingen gedaan.

2 Doel- en vraagstelling, onderzoeksanpak en normenkader

DOELSTELLING

De doelstelling van het onderzoek is om op basis van een procesreconstructie aanbevelingen te doen voor de ontwikkeling van Dorpsontwikkelingsplannen, in het bijzonder de rol die de gemeente Overbetuwe daarin zou moeten spelen.

VRAAGSTELLING

Hoe is het proces van het opstellen van het Dorpsontwikkelingsplan Valburg verlopen en welke rol heeft de gemeente daarin gespeeld?

NORMENKADER

Voor deze evaluatie maken we gebruik van een normenkader. Het normenkader bevat aandachtspunten op basis waarvan we naar de praktijk kijken en omvat drie

hoofdpunten, bestaande uit een aantal aspecten. De centrale onderzoeksvraag heeft met name betrekking op onderdelen B en C, maar vanuit de ambitie van de gemeente Overbetuwe om de ontwikkeling van het Dorpsontwikkelingsplan in lerend perspectief te plaatsen is onderdeel A toegevoegd aan het normenkader.

- A. *Voorwaarden voor het proces op organisatieniveau.*
  - a.1 Er is sprake van aanwezigheid en gebruik van een adequate methodiek of afwegingskader voor de realisatie van een Dorpsontwikkelingsplan en de toepassing van burgerparticipatie daarbij.
  - a.2 Er is sprake van politiek-bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak voor de ontwikkeling van een Dorpsontwikkelingsplan.
  - a.3 De ontwikkeling van Dorpsontwikkelingsplannen is ingebed in de organisatiestructuur en de werkprocessen (dit is een voorwaarde voor de doorwerking in de uitvoering).

- B. *Doordacht ontwerp en uitvoering van het proces*
  - b.1 Er heeft een adequate voorbereiding en doordenking van het proces plaatsgevonden via een plan van aanpak, inclusief budget- en urenraming.
  - b.2 Er is sprake van helder management van verwachtingen richting deelnemers ten aanzien van het procesverloop, de beleidsruimte en rol van alle betrokken deelnemers tijdens het proces (gemeente, bewoners en maatschappelijke organisaties).
  - b.3 Het plan van aanpak is feitelijk toegepast: afwijkingen zijn gemotiveerd en verifieerbaar.
  - b.4 De gemeente voert de regie op het proces¹ en stuurt bij waar nodig: er worden flankerende maatregelen getroffen wanneer het proces of de planning niet meer gevolgd kunnen worden.

- C. *Resultaten*
  - c.1 Burgers en maatschappelijke partijen zijn tevreden over het proces en zij herkennen hun inbreng terug in het beleid.
  - c.2 Het gemeentebestuur is tevreden over de betrokkenheid van burgers en maatschappelijke partijen en de kwaliteit van hun inbreng.

ONDERZOEKSAANPAK

Voor dit onderzoek zijn alle beschikbare relevante stukken bestudeerd en daarnaast is een aantal groepsgesprekken en individuele gesprekken gehouden (zie bijlage 1 voor de respondentenlijst). Het onderzoek is in drie fasen tot stand gekomen:

---

¹ De gemeente Overbetuwe kiest ervoor om de regie over het proces, maar niet over de inhoud te voeren.

Fase 1: Voorbereiding

In deze fase heeft de dossierstudie plaatsgevonden. De volgende documenten zijn bestudeerd: Dorpsontwikkelingsplan Valburg-Homoet, het College- en Raadsprogramma, Programmabegroting 2008-2011 en een aantal interne documenten o.a. op het gebied van projectmatig werken en communicatie.

Fase 2: Verdieping

In de tweede fase is aan hand van de gesprekken een procesreconstructie gemaakt en zijn de leerpunten benoemd.

Fase 3: Analyse en verslaglegging

In de laatste fase van het onderzoek worden alle resultaten geanalyseerd en verwerkt tot een rapportage.

LEESWIJZER

Dit rapport is opgebouwd volgens het proces waarlangs beleid zich ontwikkelt: van visie naar uitwerking, naar uitvoering. Dit correspondeert met de hoofdpunten uit het normenkader.

In hoofdstuk 3 kijken we naar de elementen die een rol spelen voorafgaand aan de ontwikkeling van een Dorpsontwikkelingsplan (onderdeel A uit het normenkader). Vervolgens kijken we in hoofdstuk 4 hoe het DOP Valburg-Homoet tot stand is gekomen (onderdeel B). Hoofdstuk 5 behandelt de resultaten van het proces (Onderdeel C), waarna in hoofdstuk 6 conclusies worden getrokken en aanbevelingen worden gedaan. Zoals ook al bij de behandeling van het normenkader is besproken, geven met name onderdelen B en C, resp. hoofdstuk 4 en 5, antwoord op de centrale onderzoeksvraag.

OPBOUW VAN DE PARAGRAFEN

De paragrafen zijn opgebouwd met bevindingen per toetspunt. In de eerste alinea van iedere paragraaf wordt aan de hand van de onderliggende norm uit het toetsingskader aangegeven wat de bevinding is. Vervolgens wordt ingegaan op de argumenten die deze bevinding onderbouwen. Op deze manier geeft de eerste alinea de kern van de paragraaf weer.

3 Voorwaarden voor het proces op organisatieniveau

Dit hoofdstuk behandelt de voorwaarden die – aan de voorkant van het proces – worden gesteld aan het maken van een Dorpsontwikkelingsplan. Een DOP komt immers niet ‘zomaar’ tot stand. Hieraan gaan overwegingen vooraf die van invloed zijn op de inhoud en het proces. We kijken in dit hoofdstuk naar drie elementen:

- De visie die ten grondslag ligt aan de ontwikkeling van een Dorpsontwikkelingsplan (zie normenkader a.1). Dit wordt behandeld in paragraaf 3.1.

- De wil bij de gemeente, bewoners en andere partijen om een Dorpsontwikkelingsplan te maken (zie normenkader a.2). Dit wordt behandeld in paragraaf 3.2.
- De inbedding van het Dorpsontwikkelingsplan in de organisatie (zie normenkader a.3). Dit wordt behandeld in paragraaf 3.3.

3.1 Dorpsontwikkelingsplannen in het gemeentelijke beleid

BEVINDINGEN

In het collegeprogramma en de programmabegroting 2008-2011 zijn Dorpsontwikkelingsplannen als gemeentelijke speerpunten aangegeven. Ook uit de gesprekken met raad en college blijkt dat Dorpsontwikkelingsplannen worden gezien als een belangrijk instrument om het kernenbeleid en de toekomstvisie vorm te kunnen geven.

Waar het echter vooralsnog aan ontbreekt is een eenduidige visie ten aanzien van Dorpsontwikkelingsplannen (toetspunt a.1).

ARGUMENTEN

Uit de schriftelijke stukken blijkt niet wat het doel is van Dorpsontwikkelingsplannen, welke (formele) status een Dorpsontwikkelingsplan heeft, wanneer wel/ geen Dorpsontwikkelingsplan gemaakt wordt of welke eisen aan het proces gesteld worden. Het gevolg van het ontbreken van een eenduidige visie ten aanzien van het DOP is dat gaandeweg het proces de deelnemers beelden vormen over het doel, de inhoud en het proces, zo uit de gesprekken gebleken. Het risico ten aanzien van deze beeldvorming is dat de verwachtingen uiteen lopen.

Zo is uit de gesprekken gebleken dat de Dorpswerkgroep bij het maken van het DOP een andere rol vanuit de gemeente had verwacht, met meer actieve inhoudelijke inbreng. Met name tijdens de toetsingsbijeenkomst in oktober 2007 hadden bewoners vanuit de ambtelijke en politieke organisatie meer discussie verwacht. Terwijl anderzijds vanuit gemeentelijke zijde in de gesprekken is aangegeven dat zij de bewoners alle ruimte willen geven voor de ontwikkeling van het DOP.

Dat er geen visie op papier is uitgewerkt, wil overigens niet zeggen dat er in de praktijk geen afwegingen worden gemaakt voorafgaand aan het proces. In de interviews met raad, college en ambtelijke organisatie is gebleken dat er wel degelijk overwegingen ten grondslag liggen aan een DOP. Hoewel niet iedereen dezelfde overwegingen heeft en deze niet altijd expliciet zijn, kan op basis van de gesprekken wel een aantal elementen geabstraheerd worden:

- De plek van Dorpsontwikkelingsplannen in het beleid:
  - Een DOP kan input zijn voor (nieuw + bestaand) beleid, zoals de toekomstvisieplus.
  - Sommige beleidskaders zijn niet meer beïnvloedbaar via een DOP, andere wel. Dit zou vooraf aangegeven moeten worden.
- Instrumenteel: Dorpsplannen vormen een instrument voor het behouden en waar mogelijk versterken van de identiteit van een kern.

- Afwegingen ten aanzien van het proces:
  - Een brede vertegenwoordiging uit het dorp zou betrokken moeten zijn: jongeren, volwassenen, ouderen, ondernemers en andere maatschappelijke partners.
  - Er zou vooraf een duidelijk proces en stappenplan moeten zijn, zodat partners weten wat wanneer gaat gebeuren (transparant proces).
  - Een voorwaarde voor het goed doorlopen van het proces is onafhankelijke procesbegeleiding.
- Status van het DOP:
  - Het Dorpsontwikkelingsplan is de visie van bewoners. De gemeente maakt de afweging welke elementen uit het Dorpsontwikkelingsplan wel/ niet (kunnen) worden uitgevoerd.
- De rol van de gemeente:
  - De mate waarin de gemeente een actieve rol speelt bij de ontwikkeling van het Dorpsontwikkelingsplan. De meningen hierover lopen uiteen en is mede afhankelijk van de opstelling van de bewoners(organisatie) en de plannen die al in voorbereiding zijn voor een kern.
  - Enige vorm van regievoering op het proces is gewenst (niet op de inhoud).
  - De gemeente is een belangrijke partner bij de uitvoering van het DOP en heeft de intentie om zoveel mogelijk wensen uit te voeren.

Het Dorpsontwikkelingsplan voor Valburg-Homoet is een pilot geweest. Doel van de pilot was om te kijken hoe het ontwikkelingsproces verloopt, hoe burgerparticipatie geoperationaliseerd wordt en wat de gevolgen zijn voor de gemeentelijke organisatie. Op basis van deze leerervaringen kan een afwegingskader vorm gegeven worden. De hiervoor aangegeven overwegingen kunnen elementen hiervoor zijn. Een afwegingskader schept voor gemeente, bewoners en andere partijen duidelijkheid over de visie, het doel en de rol van de gemeente bij Dorpsontwikkelingsplannen.

3.2 Het draagvlak voor Dorpsontwikkelingsplannen

BEVINDINGEN

Dorpsontwikkelingsplannen kunnen alleen tot stand komen, als bij alle betrokken partijen de wil aanwezig is om gezamenlijk een DOP te maken (toetspunt a.2). Uit het onderzoek blijkt dat er een groot politiek-bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak is voor de ontwikkeling van het Dorpsontwikkelingsplan Valburg-Homoet.

ARGUMENTEN

Uit de gesprekken is gebleken dat zowel bij het gemeentebestuur (raad en college) als onder de bewoners het draagvlak om aan een Dorpsontwikkelingsplan te werken groot is. Vanuit de Dorpsraad en Dorpswerkgroep wordt daarbij als kanttekening meegegeven dat het behoud van het draagvlak afhankelijk is van de voortvarendheid waarmee de visie, zoals neergelegd in het Dorpsontwikkelingsplan Valburg-Homoet, wordt uitgewerkt in concrete plannen. Voor de realisatie van een aantal wensen uit het DOP zijn de bewoners hiervoor afhankelijk van de medewerking van de gemeente. Overigens

geven de Dorpsraad en de Dorpswerkgroep daarbij ook aan dat zij verwachten dat niet alles en niet alles tegelijk gerealiseerd kan worden. De gemeente heeft de intentie om zoveel mogelijk ambities/wensen uit het DOP uit te voeren.

Het draagvlak binnen de ambtelijke organisatie is voor de uitvoering van het Dorpsontwikkelingsplan belangrijk, temeer daar de inhoud van een DOP raakvlakken heeft met (vrijwel) alle beleidssectoren: fysiek-ruimtelijk, verkeer, sociaal-maatschappelijke voorzieningen, sociale activering etc. Aangegeven is dat binnen de ambtelijke organisatie draagvlak aanwezig is, maar onduidelijk is hoe groot het draagvlak is. Dit komt mede doordat Dorpsontwikkelingsplannen nog geen plek hebben in de organisatie. Daar gaan we in de nu volgende paragraaf op in.

3.3 Inbedding van Dorpsontwikkelingsplannen in de gemeentelijke organisatie

BEVINDINGEN

Behalve een eenduidige visie en draagvlak onder de partners is voor een voortvarende uitvoering van belang dat Dorpsontwikkelingsplannen een plek krijgen in de organisatie. Ook is – afhankelijk van de mate waarin de gemeente Overbetuwe zelf actief is in de ontwikkeling van een DOP (zie ook paragraaf 3.1) – van belang dat bij de ontwikkeling vanuit verschillende beleidssectoren wordt meegedacht teneinde een integraal DOP te krijgen. Beide aspecten vloeien voort uit toetspunt a.3.

Gebleken is dat zowel de ontwikkeling als de uitvoering van Dorpsontwikkelingsplannen nog niet in de gemeentelijke organisatie en werkprocessen is ingebed.

ARGUMENTEN

Bij de ontwikkeling van het Dorpsontwikkelingsplan Valburg-Homoet is met name de dorps- en wijkcoördinator nauw betrokken geweest vanuit de ambtelijke organisatie. Andere organisatieonderdelen hebben meer op afstand gestaan van het proces, maar diverse beleidsmedewerkers zijn aanwezig geweest bij bijeenkomsten. Via deze bijeenkomsten zijn ambtenaren vooral geïnformeerd door de Dorpswerkgroep over het proces en over de inhoud van het DOP, maar zij hebben geen actieve inhoudelijke inbreng geleverd voor het DOP. Het gevolg hiervan is dat het DOP enigszins ‘los’ van de organisatie is ontwikkeld, behoudens de actieve betrokkenheid van de dorps- en wijkcoördinator.

Dit brengt het risico met zich mee dat de gemeente onvoldoende zicht heeft op de koppeling tussen het DOP en gemeentelijk beleid en hierop – gedurende het proces – ook geen invloed kan uitoefenen.

Dat het Dorpsontwikkelingsplan nog geen plek in de organisatie heeft, is niet zo vreemd, aangezien het nog een pilot betreft. Probleem is echter wel, nu het DOP is afgerond, de ambtelijke organisatie moet gaan kijken op welke wijze het DOP ingepast kan worden in de bestaande beleidsprocessen. Hierop is niet eerder geanticipeerd waardoor waarschijnlijk een vertraging in het proces optreedt (zie ook paragraaf 4.3 op pagina 11).

In veel gemeenten doet zich het probleem voor dat het gemeentelijk beleid, zoals in de meerjarenprogramma's vastgelegd, en de resultaten van een dorps- of wijkaanpak (inclusief burgerparticipatie) niet goed op elkaar zijn afgestemd. Dit komt onder andere omdat dit vaak in verschillende afdelingen is ondergebracht. De koppeling tussen de inhoudelijke vakafdelingen en het Dorps- en wijkgericht werken is echter zeer belangrijk voor de uitvoering van de Dorpsontwikkelingsplannen, omdat in de regel de vakafdelingen verantwoordelijk zijn voor de uitvoering. Ook in de gemeente Overbetuwe is dit een aandachtspunt, zo is uit de gesprekken gebleken.

4 Ontwerp en uitvoering van het proces

Dit hoofdstuk gaat in op de wijze waarop het Dorpsontwikkelingsplan tot stand is gekomen. We kijken naar de wijze waarop het proces is vormgegeven en de inzet van de gemeentelijke organisatie.

Daarmee staat dit hoofdstuk centraal in het onderzoek, omdat hiermee de onderzoeksvraag grotendeels wordt beantwoord.

We kijken naar de volgende toetspunten uit het normenkader (hoofdstuk 2):

- b.1 Er heeft een adequate voorbereiding en doordenking van het proces plaatsgevonden via een plan van aanpak, inclusief budget- en urenraming (zie paragraaf 4.1 voor de procesaanpak, paragraaf 4.4 en 4.5 gaan in op resp. de uren en het budget).
- b.2 Er is sprake van helder management van verwachtingen richting deelnemers ten aanzien van het procesverloop, de beleidsruimte en rol van alle betrokken deelnemers tijdens het proces (zie paragraaf 4.2).
- b.3 Het plan van aanpak is feitelijk toegepast: afwijkingen zijn gemotiveerd en verifieerbaar (zie paragraaf 4.3 voor de procesreconstructie, paragraaf 4.4 en 4.5 gaan in op de uren en het budget).
- b.4 De gemeente voert de regie op het proces en stuurt bij waar nodig: er worden flankerende maatregelen getroffen wanneer het proces of de planning niet meer gevolgd kunnen worden (paragraaf 4.6).

4.1 Procesontwerp

BEVINDINGEN

De ontwikkeling van het DOP Valburg- Homoet heeft plaatsgevonden volgens de methodiek van de VKK. Deze aanpak beschrijft een totaalproces en is vooraf met gemeente en Dorpsraad afgestemd. Daarmee is het proces adequaat voorbereid (toetspunt b.1). Hieruit volgt dat het procesontwerp geen gemeentelijk procesontwerp is.

ARGUMENTEN

De ontwikkeling van het Dorpsontwikkelingsplan is begeleid vanuit de VKK in opdracht van de Dorpswerkgroep. Kenmerkend voor de aanpak van de VKK is de bottom up benadering van het proces: het Dorpsontwikkelingsplan is van, voor en door bewoners. Daarbij is het uitgangspunt dat een brede afspiegeling van de bevolking deelneemt aan

het proces en het Dorpsontwikkelingsplan inhoudelijk het resultaat is van zoveel mogelijk bewoners. Ten behoeve daarvan is – naast de Dorpsraad – een Dorpswerkgroep ingericht, waarin een brede vertegenwoordiging deelneemt: jongeren, ouderen, ondernemers etc.

De start van het Dorpsontwikkelingsplan is door de coördinator van de VKK voorbereid, waarna twee procesbegeleiders het hele traject hebben begeleid.

De VKK hanteert voor de ontwikkeling van Dorpsontwikkelingsplannen een eigen aanpak “Een dorpsplan maken: leefbaarheid in perspectief.” De methodiek is gebaseerd op (praktijk)ervaringen en onderzoek dat in opdracht van de VKK door de Universiteit van Wageningen is uitgevoerd.

De aanpak gaat uit van 15 stappen die elkaar volgen. In de regel duurt de ontwikkeling van een Dorpsontwikkelingsplan zo’n 9 maanden. Daaraan vooraf gaat ongeveer drie maanden voorbereidend werk, zoals het opstarten van een Dorpswerkgroep.

Binnen de methodiek is ruime voor eigen invulling van de diverse processtappen, zoals de inrichting van werkgroepen en de manier waarop zij met elkaar tot een visie komen.

4.2 Verwachtingsmanagement

BEVINDINGEN

Van belang bij interactieve processen is om zowel op voorhand, als gedurende het proces de verwachtingen te managen (toetspunt b.2). Wat is het ‘speelveld’ van bewoners?

De gemeente heeft de Dorpswerkgroep alle ruimte gegeven voor de ontwikkeling van het DOP en dit ook als zodanig gecommuniceerd. Dit impliceert dat er vanuit de gemeente geen of nauwelijks grenzen aan de inhoud zijn gesteld en dat de gemeente vertrouwen had in de wijze waarop bewoners om zouden gaan met deze verantwoordelijkheid. Het is daarmee vooral de verdienste van de bewoners dat er een kwalitatief goed DOP is ontwikkeld.

Het verwachtingsmanagement ten aanzien van het proces is ingekaderd op basis van de procesaanpak van de VKK.

ARGUMENTEN

Vanuit de gemeente is aangegeven dat de bewoners van Valburg alle ruimte kregen voor het Dorpsontwikkelingsplan en dat de resultaten van het Dorpsontwikkelingsplan mogelijk input zijn voor nieuw beleid.

‘We hebben het Dorpsontwikkelingsplan de ruimte gegeven om van onderop vorm te krijgen. Op die manier kan het Dorpsontwikkelingsplan weer een nieuwe impuls geven aan het bestaande beleidskader en ontstaat tevens wisselwerking tussen de verschillende beleidsvelden.’

Dat wil overigens niet zeggen dat het Dorpsontwikkelingsplan per definitie input is voor nieuw beleid. De gemeente heeft meerdere malen gecommuniceerd dat het bestuur uiteindelijk beslist wat er met de inhoud van het Dorpsontwikkelingsplan gebeurt en op welke wijze dit in beleid wordt opgenomen.

De Dorpswerkgroep krijgt hiermee aan de ene kant zeer veel ruimte voor de ontwikkeling van het DOP, maar weet pas aan het einde van het proces in hoeverre hun inspanningen worden gehonoreerd, dat wil zeggen: door de gemeente worden overgenomen. Dit impliceert dat, wil de Dorpswerkgroep voldoende steun op het DOP vanuit het gemeentebestuur krijgen, zij over een grote mate van kennis ten aanzien van het gemeentelijke beleid en beleidsprocessen moet beschikken.

Dit blijkt ook het geval te zijn geweest: door alle gesprekspartners is aangegeven dat de Dorpswerkgroep zich in het proces als kundige en betrouwbare partner heeft opgesteld. Zij wilden zich als serieuze gesprekspartners richting de gemeente profileren en hebben gedurende het hele proces het realiteitsgehalte van het Dorpsontwikkelingsplan nauwlettend bewaakt.

Ervaring leert echter dat niet iedere bewonersorganisatie zich op deze manier opstelt en dat het opstellen van een Dorpsontwikkelingsplan bijvoorbeeld wordt gebruikt om genomen besluiten opnieuw ter discussie te stellen. Het DOP krijgt dan een politiek karakter. De bottom-up benadering die de gemeente voor Valburg-Homoet heeft gekozen en het feit dat een eenduidige visie op het DOP er nog niet is/was, geeft bewoners de ruimte om hier eigen interpretaties aan te geven. Het is voor de gemeente Overbetuwe van belang om af te wegen hoeveel ruimte bewoners krijgen bij de ontwikkeling van het Dorpsontwikkelingsplan en dit te communiceren: verwachtingsmanagement (zie ook aanbevelingen).

Uit de gesprekken blijkt dat daarnaast ook de procesbegeleiding van invloed is op de ontwikkeling van een realistisch plan. De gemeente heeft er bewust voor gekozen om de begeleiding van het proces door een onafhankelijke derde partij (de VKK) te laten doen. Kenmerkend voor hun procesaanpak is het uitgangspunt van een zeer brede bewonersvertegenwoordiging en niet alleen de Dorpsraad/ dorpsbelangenorganisatie. Hierdoor worden de uiteenlopende belangen en meningen breder afgewogen en is de kans kleiner dat een Dorpsontwikkelingsplan (door een minderheid) als politiek instrument wordt gebruikt.

4.3 Procesreconstructie

BEVINDINGEN

Zoals in paragraaf 4.1 is aangegeven heeft de VKK een eigen aanpak ontwikkeld voor het proces waarlangs een DOP tot stand komt. Voor het DOP Valburg- Homoet is de methodiek van de VKK feitelijk gevolgd (toetspunt b.3). Wel heeft het proces, waarvoor de VKK in de regel een jaar uittrekt, iets langer geduurd (ongeveer 15 maanden).

ARGUMENTEN

Het proces in Valburg kent grofweg de volgende stappen:

Processtappen in Valburg	Wanneer
Valburg wordt 100 ^e lid van de VKK	januari 2006
Toelichting aan het college door VKK over werkwijze	voorjaar 2006
Aftrapbijeekomst	december 2006
Opstart Dorpswerkgroep en voorbereiden Startbijeekomst, waarbij 9 thema's worden onderscheiden.	januari- maart 2007
Startbijeekomst.	20 maart 2007
Clusteren van de onderwerpen uit de startbijeekomst	4 april 2007
Diverse contactmomenten met inwoners uit het dorp, diverse voortgangsbijeekomsten met de Dorpswerkgroep, benaderen van jongeren.	april- juni 2007
Toetsingsbijeekomst met bewoners, waarbij de thema's door de verschillende clusters uit de Dorpswerkgroep worden gepresenteerd.	27 juni 2007
Uitwerken van de visie per thema.	juli- september 2007
Toetsingsbijeekomst met de gemeente, bedoeld om inhoudelijke input vanuit raad, college en ambtenaren te krijgen.	17 oktober.
Verwerken resultaten, schrijven Dorpsontwikkelingsplan, drukken van het Dorpsontwikkelingsplan	november- december- januari 2007-2008
Feestelijke presentatie van het Dorpsontwikkelingsplan	28 februari 2008
Gemeentelijke evaluatie	april 2008
Vaststelling van het Dorpsontwikkelingsplan en de evaluatie in B en W, voorleggen aan de gemeenteraad.	mei- juni 2008

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de ontwikkeling van het Dorpsontwikkelingsplan Valburg-Homoet ongeveer een jaar en twee maanden heeft geduurd, vanaf de aftrapbijeekomst in december 2006 tot en met de presentatie in februari 2008. Dat is iets langer dan de termijn die de VKK hiervoor hanteert.

Op voorhand is geen strakke planning gemaakt. Het belangrijkste argument hiervoor vanuit de VKK is dat de bewoners op vrijwillige basis meewerken aan het Dorpsontwikkelingsplan en het proces en de planning zijn daarmee afhankelijk van de beschikbaarheid van tijd en inzet van de bewoners.

Door de Dorpswerkgroep/ Dorpsraad wordt aangegeven dat met name het laatste half jaar – vanaf de toetsingsbijeekomst in juni – te lang heeft geduurd. Daarvoor is uit de gesprekken een aantal oorzaken gebleken:

- De vakantieperiode in juli-augustus, waardoor het proces is stil komen te liggen.
- De verwachtingen van bewoners ten aanzien van de toetsingsbijeekomst met de gemeente werden niet bewaarheid. De verwachte actieve inhoudelijke inbreng werd

niet gegeven. Achteraf, zo geven de bewoners aan, had dit beter een informatiebijeenkomst kunnen zijn. Hierdoor ging de ‘schwung’ een beetje uit het proces.

- Het abstraheren van knelpunten, ideeën en suggesties tot een ‘visie’ kostte relatief veel tijd. De procesbegeleiders van de VKK hebben hierop actief gestuurd, maar het was een lastig proces voor de mensen uit de Dorpswerkgroep. De Dorpswerkgroep had andere verwachtingen over wat een visie inhoud.

De aansluiting van het DOP-proces op projectmatig werken

Binnen de gemeentelijke organisatie wordt steeds meer projectmatig gewerkt. De ontwikkeling van een Dorpsontwikkelingsplan verloopt – evenals een project – ook langs een aantal stappen.

Deze twee processen zijn niet op elkaar aangesloten, noch vindt een tussentijdse afstemming van de twee processen plaats. Dat is overigens niet vreemd omdat bewoners en gemeenten ervoor hebben gekozen de methodiek en daarmee het proces van de VKK te volgen.

Dit betekent dat pas achteraf gekeken wordt op welke wijze de resultaten (het DOP) past binnen gemeentelijk beleid, of dat wellicht nieuw beleid geformuleerd wordt op basis van de uitkomsten. Binnen projectmatig werken wordt dan gestart met de initiatieffase, waarmee feitelijk het binnen de gemeentelijke organisatie start. Hierdoor duurt het relatief lang voordat een maatregel gerealiseerd wordt en mogelijk stappen die in het kader van het DOP zijn gedaan, opnieuw plaatsvinden. Bovenal kan dit tot gevolg hebben dat weerstand ontstaat bij de bewoners.

4.4 Geraamde en gerealiseerde uren van de gemeentelijke organisatie

BEVINDINGEN

Om te kunnen beoordelen in hoeverre de gemeentelijke inzet toereikend is geweest voor de ontwikkeling van het DOP is van belang dat de inzet van mensen wordt ingepland (toetspunt b.1 en b.3). De gemeente Overbetuwe heeft de inzet van medewerkers voor het DOP niet op voorhand ingepland. Alleen de wijk- en dorpscoördinator is hieraan toegewezen. Dit betekent dat niet kan worden beoordeeld in hoeverre de inzet toereikend is geweest.

ARGUMENTEN

De gemeente Overbetuwe heeft op voorhand geen inschatting gemaakt van het aantal uren die medewerkers mogen besteden aan het Dorpsontwikkelingsplan. Alleen voor de wijk- en dorpscoördinator voor Valburg-Homoet zijn uren gepland, andere medewerkers zijn niet ingepland hiervoor. Dit betekent dat zij deze werkzaamheden er ‘extra’ bij doen. Zij kunnen dit echter alleen als:

- Medewerkers dit binnen hun werkzaamheden op kunnen vangen.
- Andere projecten/ werkzaamheden ruimte in de planning hebben.
- Er in de jaarplanning van medewerkers flexibiliteit is aangebracht, door bijv. een x-aantal uren ‘onvoorzien’ op te nemen.

Voor het Dorpsontwikkelingsplan Valburg-Homoet bedraagt de inzet de volgende uren:

	2007	2008
Inzet van de vakafdelingen Maatschappelijke Ontwikkeling, Ruimtelijke Ontwikkeling en Openbare Ruimte.	Ongeveer 180 uur	Ongeveer 130 uur
Inzet van de wijk- en dorpscoördinator	Ongeveer 50 uur extra begeleiding DOP	75 uur

Als bedacht wordt, dat de inzet van de verschillende vakafdelingen grotendeels ongeplande uren zijn, dan is dit vrij veel.

In hoofdstuk 3 is al geconstateerd dat Dorpsontwikkelingsplannen – mede vanwege de pilotstatus – nog niet in de organisatie zijn ingebed. Hierdoor is het werken aan een DOP nog niet in de organisatieplanning en de Planning & Control-cyclus opgenomen.

4.5 Budget

BEVINDINGEN

Deze paragraaf behandelt het budget en de mate waarin dit toereikend is geweest (toetspunt b.1 en b.3). Op dit moment is nog niet duidelijk in hoeverre het budget voor de ontwikkeling van het DOP toereikend is geweest, omdat een verantwoording van de kosten nog niet heeft plaatsgevonden.

ARGUMENTEN

De gemeente heeft voor de ontwikkeling van het Dorpsontwikkelingsplan een budget van €15.000 beschikbaar gesteld aan de Dorpsraad. Hiervan is de inzet van de VKK bekostigd, waarvoor een vrijwilligersvergoeding van €10,- per uur aan de procesbegeleiders betaald wordt, met een maximum van €750,- per jaar (de procesbegeleiders zijn vrijwilligers die een vrijwilligerscontract bij de VKK hebben). Daarnaast zijn hiervan de kosten voor zaalhuur en drank van de bijeenkomsten (ook de werkgroepbijeenkomsten), kosten voor drukwerk en presentatiekosten betaald.

Onduidelijk is in hoeverre het budget van €15.000 euro toereikend is, omdat de totale kosten voor het Dorpsontwikkelingsplan voor de Dorpswerkgroep nog niet helemaal inzichtelijk zijn. Een verantwoording van dit budget aan de gemeente heeft nog niet plaatsgevonden.

Met name de inzet van vrijwilligers door de VKK is – voor de kosten van het Dorpsontwikkelingsplan – in het oog springend. Hierdoor vallen de advieskosten een stuk lager uit dan wanneer een adviesbureau was ingeschakeld, omdat zij in de regel marktconforme tarieven hanteren. Bij de inzet van een (commercieel) adviesbureau voor de ontwikkeling van een Dorpsontwikkelingsplan zal dit het merendeel van de kosten

bedragen, afhankelijk van de inzet die van een bureau gevraagd wordt. Dit betekent dat de ontwikkelkosten van een DOP waarschijnlijk hoger uit zullen vallen.

4.6 Regievoering door de gemeente

BEVINDINGEN

Dorpsontwikkelingsplannen vormen een van de speerpunten van het gemeentelijke beleid voor de komende jaren in Overbetuwe. Met dit uitgangspunt is in het onderzoek gekeken welke (regie)rol de gemeente in het proces heeft vervuld (toetspunt b.4).

Zowel op inhoud als op proces heeft de gemeente de regie bij de Dorpswerkgroep/ Dorpsraad, met ondersteuning van de VKK, neergelegd. De gemeente vindt het daarbij wel belangrijk dat zij in moeten kunnen grijpen als dat nodig is.

ARGUMENTEN

Vanuit de gemeente is aangegeven dat zij geen regie op de inhoud willen, maar wel in moeten kunnen grijpen in het proces als dat nodig is. De gemeente heeft daarmee de regie grotendeels uit handen gegeven aan de Dorpsraad en Dorpswerkgroep, waarbij uit de gesprekken met raad, college en ambtelijke organisatie is gebleken dat het vertrouwen groot was dat zij deze rol goed op zouden pakken.

Om het proces vanuit de gemeente te bewaken is dit door de dorps- en wijkcoördinator nauwlettend gevolgd: zij is aanwezig geweest bij de bijeenkomsten van de Dorpswerkgroep en heeft de verschillende avonden met het dorp bijgewoond. Zij onderhield daarnaast ook contacten met de VKK en had – indien noodzakelijk – bij kunnen sturen in het proces. Hier is overigens geen aanleiding voor geweest, zo blijkt uit de gesprekken.

5 Resultaten

In dit hoofdstuk kijken we naar de resultaten van het proces. We doen dit aan de hand van twee punten:

- Burgers en maatschappelijke partijen zijn tevreden over het proces en zij herkennen hun inbreng terug in het beleid (paragraaf 5.1).
- Het gemeentebestuur is tevreden over de betrokkenheid van burgers en maatschappelijke partijen en de kwaliteit van hun inbreng (paragraaf 5.2).

5.1 Tevredenheid van de bewoners

BEVINDINGEN

In algemene zin zijn de Dorpswerkgroep en de Dorpsraad zeer tevreden over het proces. Zowel over de rol van de gemeente als over de rol en begeleiding van de VKK is men tevreden. Omdat het Dorpsontwikkelingsplan door bewoners is geschreven, herkennen zij uiteraard hun inbreng terug (toetspunt c.1).

ARGUMENTEN

Met name de betrokkenheid en de faciliterende rol vanuit de gemeente wordt gewaardeerd. Wel was op voorhand de verwachting van de Dorpswerkgroep/Dorpsraad dat de gemeente gedurende het proces meer inhoudelijke inbreng zou leveren. Dat dit niet gebeurd is, heeft te maken met de visie van de gemeente op het proces in Valburg (bottom-up proces, met een faciliterende rol voor de gemeente).

De Dorpswerkgroep verwacht van de gemeente wel dat zij – na de besluitvorming over het Dorpsontwikkelingsplan – voortvarend met de uitvoering aan de slag gaan.

In algemene zin zijn de Dorpsraad/Dorpswerkgroep ook tevreden over de rol van de VKK, de onafhankelijke opstelling en de begeleiding. Wel is uit alle gesprekken (met de VKK, Dorpsraad/ Dorpswerkgroep en gemeente) gebleken dat gedurende het proces wat spanning is ontstaan die met name betrekking heeft op de rolopvatting in de invulling hiervan door de verschillende deelnemers in het proces. Hier is wel onderling, maar niet met elkaar over van gedachten gewisseld. Hoewel dit niet tot vertragingen in het proces heeft geleid, is dit wel van invloed geweest op de wisselwerking.

5.2 Tevredenheid van het gemeentebestuur

BEVINDINGEN

De gemeente is tevreden over het proces en de uitkomsten (toetspunt c.2).

ARGUMENTEN

Uit de gesprekken met raad, college en ambtelijke organisatie is gebleken dat zij met name tevreden zijn over de wijze waarop de bewoners zich hebben opgesteld in het proces, de wijze waarop ze draagvlak onder alle inwoners verbreed hebben en de wijze waarop ze de gemeente voortdurend hebben geïnformeerd.

6 Conclusies en aanbevelingen

6.1 Conclusies

Conclusie 1 Positief resultaat

Uit de voorgaande hoofdstukken blijkt dat alle partners die bij de ontwikkeling van het Dorpsontwikkelingsplan Valburg-Homoet betrokken zijn geweest zeer tevreden zijn over de wijze waarop het proces en de inhoud tot stand zijn gekomen. Er ligt een resultaat waar alle partijen de komende jaren in de uitvoering mee vooruit kunnen.

Dit positieve resultaat is met name te danken aan de inspanning van de Dorpsraad en Dorpswerkgroep (met ondersteuning van de VKK). De gemeente heeft ervoor gekozen het DOP bottom-up tot stand te laten komen en is wel betrokken geweest maar heeft beperkte inhoudelijke inbreng gehad in het DOP.

Het proces heeft iets langer geduurd dan gepland. De voortgang in het proces is van belang voor het behouden van de betrokkenheid en positieve energie. Met name het

tweede deel van het proces heeft (te) lang geduurd en heeft de Dorpswerkgroep veel energie gekost.

Conclusie 2 Een afwegingskader ontbreekt

Hoewel de Dorpsontwikkelingsplannen een belangrijk speerpunt zijn in het gemeentelijke beleid, is dit tot nu toe niet uitgewerkt in een afwegingskader waarin de gemeentelijke visie, doelstelling en andere voorwaarden zijn aangegeven. Dit maakt het lastig om voorafgaand aan de start van een Dorpsontwikkelingsplan aan te geven wat het speelveld van de bewoners is. In het geval van Valburg is dat ook niet nodig geweest omdat het proces hier goed is verlopen en alle partijen tevreden zijn met de resultaten.

Het ontbreken van een afwegingskader heeft tot gevolg dat de gemeente niet proactief kan sturen in het proces en de mogelijkheden om het proces en de inhoud te beïnvloeden beperkt zijn. Dit kan overigens een keuze zijn, maar deze keuze is nog niet expliciet gemaakt.

Door het ontbreken van een afwegingskader moet voor ieder DOP opnieuw de afweging worden gemaakt op welke wijze de gemeente hiermee om wil gaan.

Conclusie 3 De gemeentelijke regierol is beperkt

De gemeente heeft – met vertrouwen in de Dorpsraad en Dorpswerkgroep – de regie op inhoud en proces uit handen gegeven. Uit het onderzoek blijkt ook, dat waarschijnlijk niet voor ieder dorp deze rol even geschikt is, en dat voor sommige kernen een meer actieve rol vanuit de gemeente wenselijk of zelfs noodzakelijk is.

Welke vorm van regie heeft de gemeente voor het DOP Valburg-Homoet gevoerd?

De regiefunctie kan op verschillende manieren worden vormgegeven. We onderscheiden vier typen aan de hand van de volgende twee invalshoeken²:

- Beschikt de regisseur over doorzettingsmacht? Met andere woorden: in hoeverre kan de regisseur de andere relevante betrokken partijen zijn wil opleggen?
- Volgt de regisseur zijn eigen ‘script’? Met andere woorden: in hoeverre stippelt de regisseur zijn eigen koers uit en kan hij zijn eigen beleidskader vormgeven?

---

² Partners+Pröpper, Onderzoek voor het ministerie van Binnenlandse Zaken, *Lokale regie uit macht of onmacht? Onderzoek naar de optimalisering van de gemeentelijke regiefunctie – verkorte versie van het eindrapport*, 2004. Publicatie is te downloaden via www.partnersenpropper.nl

		Eigen 'script' of beleidskader	
		Ja	Nee
Doorzettingsmacht	Ja	(I) Beheersingsgerichte regisseur (inhoudelijk én procesmatig)	(II) Uitvoeringsgerichte regisseur
	Nee	(III) Visionaire regisseur	(IV) Faciliterende regisseur

Figuur 6.1 verschillende regietypen

Afhankelijk van het regietype kan inhoud worden gegeven aan de feitelijke invulling van de regierol (zie aanbevelingen).

In dit geval is sprake van een faciliterende regisseur:

- De gemeente Overbetuwe heeft er bewust voor gekozen de Dorpsraad/ Dorpswerkgroep (ondersteund vanuit de VKK) aan het roer te zetten.
- De bewoners van Valburg bepalen de inhoud van het DOP.

Er is vanuit de gemeente geen aanleiding geweest om in het proces in te grijpen. Vanuit bovenstaande typologie geredeneerd is het de vraag of en hoe dit in de praktijk mogelijk was geweest. Immers: de gemeente beschikte niet over een script noch een doorzettingsmacht in dit proces.

Geconcludeerd kan dan ook worden dat de gemeente zowel aan de voorkant (zie conclusie 2) als gedurende het proces nauwelijks instrumenten in handen heeft om dit proces te beïnvloeden. Met name wanneer de samenwerking met de bewoners niet zo voorspoedig loopt, kan dit een probleem opleveren.

Conclusie 4 Het DOP is nog niet ingebed in de gemeentelijke organisatie

Het DOP Valburg-Homoet is een pilot en is daardoor logischerwijs nog niet in de organisatiestructuur en werkprocessen ingebed.

Dit betekent dat de Dorpsontwikkelingsplannen nog niet in de organisatieplanning en P&C-cyclus is opgenomen en de medewerkers (behoudens de dorps- en wijkcoördinator) hiervoor geen tijd beschikbaar hebben. Hier kan de gemeente dan ook – in termen van management – niet op sturen.

Het is op dit moment niet mogelijk om aan te geven in hoeverre de bestede uren toereikend zijn geweest.

Het feit dat het DOP nog niet is ingebed in de gemeentelijke organisatie betekent ook dat het DOP-proces nog niet aansluit op de werkwijze van projectmatig werken. Met name in de overdracht van het DOP door de bewoners aan de gemeentelijke organisatie

zal dit waarschijnlijk tot een vertraging in het uitvoeringproces opleveren, omdat de maatregelen uit het DOP in de initiatieffase (de eerste fase van projectmatig werken) op haalbaarheid worden getoetst.

6.2 Aanbevelingen

Aanbeveling 1

Werk aan een afwegingskader en communiceer dit actief

Het is van belang om een aantal afwegingen te maken die de basis vormen voor de gemeentelijke uitgangspunten bij de Dorpsontwikkelingsplannen. Dit hoeft geen uitgebreide visie in een beleidsnota te zijn, Dorpsontwikkelingsplannen zijn immers vooral input voor beleid. Het is wel van belang om in het kader van de gemeentelijke sturing op het proces (en wellicht bij toekomstige Dorpsontwikkelingsplannen ook op de inhoud) en ten behoeve van het verwachtingsmanagement aan te geven wat bewoners van de gemeente kunnen verwachten en wat de gemeente van bewoners verwacht. Communiceer dit afwegingskader ook actief en handel ernaar: 'zeg wat je doet en doe wat je zegt.'

Bepaal daarbij ook welke vorm van regie de gemeente wil voeren. Indien de gemeente er in de toekomst voor kiest een andere vorm van regie te voeren (mede afhankelijk van de mate waarin de gemeente zelf actief stuurt), staan andere regie-instrumenten tot beschikking.

De volgende elementen kunnen onderdeel van het **afwegingskader** uitmaken:

- Het DOP is *input* voor zowel nieuw beleid als voor bestaand beleid/plannen, maar beleid/ plannen/ projecten die een relatie hebben met het DOP en waar afspraken met derden over zijn gemaakt staan niet ter discussie.
- Afhankelijk van de situatie beslist de gemeente welke *regietype* (zie figuur 6.1) zij invult. Dit is onder andere afhankelijk van de plannen die al in voorbereiding of uitvoering zijn in dorp, de samenwerking tussen de partijen die betrokken zijn bij het DOP en de kennis en ervaring van de bewonersorganisatie ten aanzien van het DOP-proces.

INTERMEZZO

Uit onderzoek³ is gebleken dat bij regievoering vier algemene *componenten* kunnen worden onderscheiden waaraan de feitelijke invulling van de regierol kan worden afgemeten – ongeacht van welk type regisseur sprake is. Voor iedere component zijn er bijpassende activiteiten om deze ook feitelijk te kunnen invullen.

³ Partners+Pröpper, Onderzoek voor het ministerie van Binnenlandse Zaken, *Lokale regie uit macht of onmacht? Onderzoek naar de optimalisering van de gemeentelijke regiefunctie – verkorte versie van het eindrapport*, 2004. Publicatie is te downloaden via www.partnersenpropper.nl

Regiecomponent	Activiteiten
Overzicht over situatie	- actoren bevragen op alle relevante informatie ten behoeve van het verkrijgen van een goed en omvattend beeld van de situatie
Verantwoording over het geheel afleggen	- verantwoorden van het handelen en de resultaten van het geheel van actoren die onder zijn regie vallen - het tonen van commitment of betrokkenheid bij het geheel
Gemeenschappelijke beleidslijnen uitzetten	- het stimuleren van visievorming rond een beleidskoers ten aanzien van het geheel - het thematiseren van problemen als gevolg van strijdige doelen of belangen van betrokken actoren - beleidslijnen onder woorden brengen en uitdragen - toezicht houden op de voortgang van het proces en indien nodig zorgen voor tijdige bijsturing
Organiseren van samenwerking	- actoren mobiliseren, enthousiasmeren en inspireren bij te dragen aan het geheel - actoren aan elkaar koppelen (bijvoorbeeld door doelen te vervlechten) - toezicht houden op de inzet en de inbreng van actoren alsook op de resultaten van de samenwerking als geheel en de bevindingen hiervan terugkoppelen naar de onderscheiden of alle actoren

- Een *brede bewonersvertegenwoordiging* (inclusief jongeren) moet actief betrokken zijn bij de ontwikkeling van een DOP.
- Het verdient de voorkeur om het proces door een onafhankelijke partij te laten begeleiden. Alle betrokken partijen (de gemeente, bewoners en eventuele derden) stemmen gezamenlijk in met deze partij. Dit kan zowel een commerciële als niet-commerciële partij zijn. Voorop staat de onafhankelijkheid ten opzichte van de deelnemers in het proces.

Aanbeveling 2

Zorg dat het proces van Dorpsontwikkelingsplannen wordt ingebed in de gemeentelijke organisatie.

Een inbedding van de Dorpsontwikkelingsplannen in de organisatie is van belang om te voorkomen dat ze los van de organisatie staan en de organisatie pas na de besluitvorming door B en W of de raad kan gaan kijken of en op welke wijze de ambities en wensen uit het DOP gerealiseerd kunnen worden.

De volgende punten zijn van belang voor een goede inbedding van Dorpsontwikkelingsplannen in de organisatie:

- Neem Dorpsontwikkelingsplannen op in de P&C-cyclus en houd in de jaarplanning rekening met de inzet van mensen, zowel bij de ontwikkeling als voor de uitvoering van Dorpsontwikkelingsplannen.
- De afstemming tussen de vakafdelingen en de dorps- en wijkcoördinator is van belang voor de inhoudelijke bijdrage van de gemeente aan het DOP, maar zeker voor een slagvaardige uitvoering. Dorpsontwikkelingsplannen komen via de dorps- en wijkcoördinator in de organisatie terecht, waarna de vakafdeling met de uitvoering van de ambities en wensen aan de slag gaan. Vanwege het integrale karakter van een DOP, is van belang dat de integraliteit van de uitvoering wordt bewaakt. De dorps- en wijkcoördinator zou deze functie kunnen vervullen, omdat zij/hij ook het contact net de bewoners onderhoudt.
- Maak een fasering van Dorpsontwikkelingsplannen, want niet alle dorpsontwikkelingsplannen kunnen tegelijk worden ontwikkeld en worden uitgevoerd. Voor deze fasering kan een aantal criteria worden gehanteerd:
  - De urgentie bij bewoners, gemeente of een derde partij om aan een DOP te werken.
  - De noodzaak om diverse uiteenlopende plannen met elkaar te verbinden.
  - Beleidsinhoudelijke vraagstukken waarvoor een integrale DOP-benadering noodzakelijk is.
  - Sociaal-maatschappelijke problemen/ vraagstukken waarvoor een DOP noodzakelijk is.
- Zorg dat het proces van de Dorpsontwikkelingsplannen aansluit op projectmatig werken of als het proces door een onafhankelijke derde partij wordt begeleid, kijk dan waar in het proces de koppeling met projectmatig werken zit zodat hierop geanticipeerd kan worden.
Afhankelijk van de rol in het proces, kan de gemeente Overbetuwe het DOP-proces koppelen aan de werkwijze van projectmatig werken:

Projectfase	Fase in het DOP-proces met onderliggende activiteiten
Startnotitie	<ul style="list-style-type: none"> – Bestuurlijke uitspraak dat gestart wordt met het DOP in dorp X. – Daarbij wordt ook aangegeven op welke wijze het afwegingskader (zie de elementen bij aanbeveling 1) in de praktijk wordt toegepast. – Samenstellen van projectteam met vertegenwoordiging van alle betrokken partners. – Maken plan van aanpak inclusief planning dat door het projectteam wordt vastgesteld.
Initiatieffase	<ul style="list-style-type: none"> – Samenstellen van een brede dorpswerkgroep. – Inventariseren en prioriteren door middel van een brede bewoners bijeenkomst.

Definitiefase	<ul style="list-style-type: none"> – Verwerken van de resultaten, inclusief toetsingsmomenten tot een DOP (visie) dat bestuurlijk wordt vastgesteld. – Vooruitlopend op de ontwerpfase: onderzoeken van de aansluiting met bestaand beleid/ programma's.
Ontwerpfase	– Uitwerking van de maatregelen met alternatieve oplossingen, met een keuze van uiteindelijke oplossing.
Vorbereidingsfase	– Voorbereiding van de uitvoering (evt. bestekken, aanbestedingen)
Uitvoeringsfase	– Realisatie van de maatregelen.
Nazorgfase	

Aanbeveling 3

Faciliteer de Dorpsraden en Dorpswerkgroepen in het delen en ontwikkelen van kennis.

Naarmate er meer Dorpsontwikkelingsplannen worden ontwikkeld, raakt het proces en de samenwerking verder uitgekristaliseerd. Het ene dorp zal eerder met een DOP bezig zijn dan een ander dorp. Dorpsraden en Dorpswerkgroepen kunnen veel van elkaar leren. De gemeente kan dit faciliteren door bijvoorbeeld eens per jaar een themabijeenkomst te organiseren, waar kennis er ervaring uitgewisseld kan worden. Hiermee wordt daarnaast ook het belang van goed functionerende Dorpsraden en – werkgroepen benadrukt.